Ни Европа се не сипа у трактор

Пише: Ђорђе Вукадиновић
уторак, 11 октобар 2011 23:00

Могао бих сада јалово сеирити над чињеницом да је подршка уласку Србије у ЕУ данас мања него икад. Добро. Био сам у праву. Били су и неки други. Али шта са тим?

Не ради се ту само о познатој судбини певца који прерано закукуриче, него још више о осећају да шта год човек говорио и писао каравани пролазе, неки сценарио се одвија и неки план реализује. Ако за то постоји подршка народа, утолико боље. Ако је нема, или ако се та подршка у међувремену изгуби, боже мој. Уосталом, „лидери треба да воде, а не да се поводе“, „сетимо се како је то Ђинђић решавао“, „нећемо ваљда робовати популизму“ итд.

Зато са подељеним осећањима, без еуфорије, али и потцењивања, пратим оно што су у последње време на све стране почели да изјављују Ивица Дачић, Вук Јеремић, Расим Љајић, Драган Ђилас, закључно са доскора последњим бриселским Мохиканцем Божом Ђелићем. Шта је поента и суштина свих тих иступа? Па управо оно што смо ја и проказани „нови српски политички мислиоци“ годинама тврдили, али се на то слабо ко обазирао. Завлаче нас, притискају и уцењују свим и свачим, и са свих страна. Од захтева за укидање „паралелних институција“ на северу Косова и инсистирања на одржавању „параде поноса“, па све до конкретних имовинско-правних питања, као што је власништво над појединим зградама амбасада или последњи закон о реституцији и питање враћање имовине лицима која су служила у окупаторским јединицама за време Другог светског рата.

Заправо, када видим шта се све чини и како се према нама односе, онда ме је чак и помало срамота што подршка ЕУ у Србији није још много мања (на пример, на нивоу оне коју има НАТО). Зато мислим да би се у будућности требало озбиљно позабавити не толико разлозима опадања подршке уласку у ЕУ, него разлозима због којих је та подршка у Србији још увек овако релативно висока.

А што се самог пада тиче, нема ту превише мистерије. Домаћи еврофили то крајње погрешно и тенденциозно објашњавају аналогијом са другим земљама-кандидатима, од Хрватске па до бивших чланица Варшавског пакта, где је када се примакао тренутак пријема, а оно што је било далеко постало близу, подршка чланству у ЕУ такође рапидно опадала. Међутим, с обзиром да Србија још није ни близу уласку у Унију и ових дана се тек расправља о томе да ли ће уопште бити припуштена у чекаоницу, јасно је да овај

разлог отпада и да се ради о неким другим факторима.

Један од стварних разлога српског малаксалог евроентузијазма јесте континуирано бахато и уцењивачко понашање бриселске администрације и неких од најмоћнијих чланица ЕУ према Србији. Није случајно што су у српским медијима и јавности последњих година готово синоним за ЕУ постали Јелко Кацин и Дорис Пак, чији се ангажман током деценија југословенске кризе тешко може квалификовати другачије него као пристрасан и отворено антисрпски. Разуме се, специфична политичка тежина ни Пакове ни Кацина као осведочених про-хрватских и про-косовских лобиста није превелика, али су, нажалост, на крају и званични ставови Брисела и водећих чланица Уније према Србији често бивали веома близу ономе што су ово двоје претходно говорили и најављивали.

Притом је деловао још један значајан фактор: ту дуготрајну ароганцију су наша политичка елита и медији дуго заташкавали, можда у жељи да се грађанство не разочара у ЕУ, па су се правили да ароганцију и уцене не примећују све док нису прелиле чашу. (Косово је у том преливању било значајан фактор, али не мислим да је једини, па чак ни најважнији.) Толики притисак пре или касније мора да изазове неки отпор и реакцију, пре свега у јавности, међу обичним грађанима, а онда и међу онима који претендују да их ти грађани бирају. А можемо само нагађати колико су тој реакцији и „освешћењу“ допринели ови све бахатији притисци, а колико, пак, економска криза и убрзано приближавање нових избора.

Ипак, можда најважнији разлог пораслог српског евроскептицизма јесте чињеница да ЕУ у очима просечног грађанина Србије све мање личи на обећани рај с краја деведесетих и почетка двехиљадитих година, односно, све мање наликује на ону идиличну слику какву смо делимично гледали, а делимично су нас у њену реалност годинама убеђивали – од ЕУ-фондова спонзорисани – домаћи медији и политичари. ЕУ данас дефинитивно није место где падају печене шеве и "царство где царује другарство". Тачније, није то никада ни била, али је од избијања економске кризе и почетка грчке дужничке агоније то постало више него очигледно и потпуно транспарентно.

Из српске перспективе, Унија је своју магнетну привлачност почела да губи још од када су чланице постале Бугарска и Румунија, земље које се у српској јавности традиционално, с разлогом или без разлога, доживљавају као друштва која су цивилизацијски и културно испод нас.

Најзад, не треба заборавити ни то да је владајућа елита најмање једну деценију интензивно играла и злоупотребљавала ту евро-карту, неколико је избора („авансно“) добијено играјући на њу и обећавањима кула и градова у тренутку када уђемо у ЕУ, кад постанемо кандидат, кад поднесемо апликацију, кад потпишемо ССП, кад добијемо студију изводљивости итд. па се та карта већ прилично излизала и потрошила од силне (зло)употребе.

Својевремено је Драган Марковић Палма, након изјаве да се „патриотизам не може сипати у трактор“, преко ноћи постао јунак „еврореформске“ Србије, због чега су били спремни да му опросте и „ружну прошлост“, и Бетовена и Шопена, и жирафу и хомофобију. А сећам се и да је Драгољуб Мићуновић, још средином прошле деценије, гунђајући поводом Коштуничине опсесије конституционалним питањима, славодобитно изјављивао како се „устав не може мазати на хлеб“.

Е, па мислим да је апсолутно крајње време да се јасно и гласно каже да се, богме, ни Европа такође не маже на хлеб и не може сипати у трактор. А поготово се то не може чинити са бесконачним обећањима, „евро-агендама“, „перспективама“ и „мапама пута“. Дакле, неопходно је то саопштити, „урби ет орби“, и да се из тога што пре извуку адекватне политичке консеквенце. При чему ми је прилично свеједно да ли ће те консеквенце извући нека нова, будућа и још невидљива политичка снага, или, пак, као што то обично бива, неки актуелни, било искрени, било опортунистички „преобраћеници“, „покајници“ и „сведоци сарадници“ из редова садашње политичке елите.